

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ו טבת תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים ג | דף הכולל: שבת קמז.
דף היומי בהלכה: מסימן תקמ"ו סעיף ד' עד סימן תקמ"ז סעיף ד'.
מוסר: אהבת חסד - ועתה נדבר אודות הספד' עד 'ועתה נדבר אודות נחום אבלים'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'כל המעלים עיניו' עד שער הזכירה 'השישית שיזכור אם יש בו'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

אם הקב"ה ירצה - מחר יהיה יום שני | הגראד ששוגר מעזה פֶּסֶס את הרב וקנין מאשדוד בכמה רגעים בודדים | מי החליט איך יקראו לילדים של מרן הגר"ח שליט"א | 'ההורים שלי לא סגרו את דלת הבית במשך 10 שנים!' | 2059

שובבי"ם

**האברך זכר שאותו בחור היה רחוק במשך 10 שנים
מכל דבר שבקדושה, והנה עתה הוא שופך נפשו
בתפילה כחד מקמאי! הוא לא התאפק ושטח בפניו
את תמיהתו. ואז סיפר לו הבחור דבר נורא...**

גם הקב"ה מעולם לא סגר את הדלת, אלא יושב ומצפה לנו - 'הבנים השובבים' - שנשוב אליו. אל נא נאכזב אותו!

ענה הבחור דבר נורא: "לאחר 10 שנות ריחוק וניכור לכל דבר שבקדושה, גילה לי יהודי כמסיה לפי תומו, שזה כ-10 שנים לא ננעלה הדלת בבית אבי ואמי, ואפילו בלכתם לישון בלילה אינם נועלים את הדלתות - בתקווה שבנם ירצה לחזור, וחלילה להם שהוא ימצא את הבית נעול בפניו!
"כששמעתי כך החלטתי, שאם כל כך הרחיקו לכת - להשאיר את הדלתות פתוחות בפניי, לא אאכזב אותם ואכן אחזור ואכנס דלת לפנים מדלת לחיק הוריי ולכנפי השכינה".
ואף אנו נענה ונאמר: הקב"ה מעולם לא סגר את הדלת... וימינו פשוטה לקבל שבים מגודל אהבתו לבניו, וכלשון ה'תנא דבי אליהו' (רבא, פל"א): "מעיד אני עלי שמים וארץ, שהקב"ה יושב ומצפה להן לישראל יותר ממה שמצפה האב לבנו, שיעשו תשובה". אל נא 'נאכזב' אותו...

(ע"פ 'באר הפרשה')

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: שמעתי מאחד ממכריי שנסע להשתטח בקברי צדיקים שבפולין, שבבואו לציון הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע ראו עיניו מחזה נורא הוד, איך שבחור מבוגר עומד ושופך לבו ונפשו לפני ה', במתיקות נפלאה ובהתלהבות גדולה - "סורו ממני מרעים... גל עיני ואביטה... למדני חוקך... וכו' וכו', כחד מקמאי..."

האברך הכיר את הבחור, שבמשך 10 שנים תמימות היתה התנהגותו כ'גוי גמור' רח"ל באופן נורא עד מאד, ולכן נדהם מאוד לראות את 'עבודת הקודש' שלו, ולא היה יכול לקלוט בשכלו כיצד נהפך לבו להיות 'בעל תשובה' גמור.

בגמר התפילה לא יכול היה האברך להתאפק, ויקרא אליו בקול גדול: "אמור נא יקירי, וכי אינך פלוני...?" ענה לו: "אכן כן, אני הוא".

"כיצד זה נתהפך כל-כך לבך לטובה?" - הוסיף ושאל.

בסעודה שלישית התבטא בכאב אחד מהם, חסיד סאטמאר שבנו היה מאושפז באחת המחלקות: "ריבונו של עולם. יש לך כאן רבבות חולים גויים - למה אתה צריך דווקא את יואלי שלי?!"...

והתשובה הבהירה והנוקבת הדהדה במסדרונות הקמפוס הרפואי הענק אי שם בקצה אמריקה: כן, רבבות חולים גויים - בשביל יואלי אחד!

יקותיאל יהודה גנזל

את הסיפור הבא שמעתי אמש מפי הרב מוטי בנט מחיפה (בנו של המלחין ואיש נשמת-המוזיקה החסידית-מזוככת הרה"ח ר' חיים בנט). הוא שמע אותו מפי הרה"ג ר' אליעזר יודקובסקי שליט"א - העומד בראשות מפעל 'אנחנו וצאצאינו'.

הוא סיפר סיפור שבדידה הוי:

בתקופה מסוימת יצא לו לשהות בבית-חולים מפורסם באחת המדינות הרחוקות באמריקה, לצד קרוב משפחה או ידיד שאושפז שם לצורך טיפולים רפואיים, לא עלינו ולא על דורותינו. מדובר על בית-חולים בגודל של עיר. רחובות שלמים ובניינים לאין-ספור.

בתוך רבבות גויים המאושפזים בשלל המחלקות, היו גם יהודים שהגיעו מכל העולם, איש-איש לרופא המומחה אליו הועיד פניו ועל שולחנו הריק כיסו. בשבת-קודש התקבצו המלווים של החולים היהודים, כדי מניין או שני מניינים, להתפלל יחדיו ולהיוועד יחדיו בשירות ותשבחות. שיר של דביקות לריבון העולמים, רופא כל בשר ומפליא לעשות.

בסעודה השלישית, עידן רעוא דרעווין ('שְׁלִישִׁי' בעגה החסידית), הם ישבו יחד ואחד מהם, חסיד סאטמאר שבנו הנער - יואלי שמו - היה מאושפז, מיוסר ולמוד מכאוב, באחת המחלקות הרבות, התבטא בכאב:

"ריבונו של עולם. הבט מסביב, יש לך כאן רבבות חולים גויים - למה אתה צריך דווקא את יואלי שלי? תביא ערל נוסף שיאייש את מיטת חוליו תחתיו".

שמע הרב יודקובסקי, ומתוך רגע בהיר של אמונה, ביקש להניח רטייה על לב האב המיוסר, הרואה את ייסוריו הבלתי נסבלים של בנו ונפשו יוצאת:

"תחשבו שנייה", הוא פנה לסובבים ושאל, "הרי כשהקב"ה שולח מחלה ומכאוב ליהודי, הוא רוצה שיתעורר לתשובה, הוא רוצה שיפשפש במעשיו ויתקרב אליו. 'אם רואה אדם ייסורים באים עליו, יפשפש במעשיו, ימשמש במעשיו' - אומרים חז"ל במסכת ברכות. אבל למה הוא מביא מחלות על כל הגויים הרבים השוכבים כאן בכל המחלקות סביב? מה הוא יכול לרצות מהם? האם הוא רוצה שגם הם יעשו חשבון הנפש וישובו בתשובה שלימה? שגם הם ידקדקו במעשיהם ויקבלו על עצמם להתאמץ יותר בתורה, בתפילה ובמעשים טובים? ברור שלא! אז למה הוא הביא את כולם עד הלום, מיוסרים וכאובים, מנותחים ומטופלים?" השאלה המעניינת תפסה את לב הנוכחים. והרב יודקובסקי הוביל אותם אל התובנה האמונית, תובנה שכשהיא נשמעת במסדרונות 'עולם רפואי' נידח בקצה אמריקה, היא מהדהדת בהד מטלטל: "אתם יודעים למה הקב"ה הביא מחלות על כל הגויים הללו? הוא יתברך רצה לתת לרופאים דרך להתייעל. שיתלמדו עליהם, שיעשו עליהם סטאז'. שירכשו עוד ועוד מומחיות ואת טעויותיהם המרות יבצעו עליהם, על הערלים הללו. וזאת למה? כדי שכאשר יואלי, הנער מבורו-פארק, יגיע לכאן, בחשבונות שמים; הוא יוכל לקבל את הטיפול המסור ביותר. היעיל ביותר. המקצועי ביותר".

אם תחשבו לרגע:

הקב"ה רצה לעורר את בניו והביא קורונה לכל העולם. וכעת כשהוא רוצה לרפא את בניו, הוא שלח להם חיסון. החיסון הושלם בארצות גויים, הנסיינים היו גויים, רובם של המדענים גם גויים. ולמה ברא אותם הקב"ה? ולמה סיבב את כל זאת? רק כדי לרפא את בניו שכבר הפיקו כל-כך הרבה לקחים רוחניים מהקורונה. והראיה? ארץ-ישראל היא המדינה המתחסנת ביותר בעולם.

(המבשר')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מעט אחרי השעה 21:00 החריד פיצוץ אדיר את אשדוד. טיל גראד נפל בשדרות בני-ברית פינת יצחק הנשיא. שלושה פצועים קל, שניים קשה והרוגה אחת הי"ד. והיה עוד מישהו, שהיה אמור לעבור בדיוק באותו מקום, ובדיוק באותו רגע, אבל...

ההרצאה הגורלית

אז מה קרה באותו ערב? מדוע באמת לא עבר שם כמדי יום? ומעשה שהיה כך היה: דקות ספורות לפני שעמד לצאת מהשיבה, פנה אליו אחד הבחורים וביקש ממנו שיסביר לו קטע גמרא מוקשה. הרב וקנין מיהר מאוד. הימים ימי מלחמה, המצב מתוח. צריכים אותו בבית. הוא הגיע לשיבה במסירות נפש, אבל להתעכב עוד לאחר הסדר זה כבר יותר מדי. הוא אמר לבחור, שאם לא קשה לו, שייגש אליו מחר בתחילת הסדר ואז יסביר לו. אולם הבחור הפציר בו מאוד, והרב וקנין נעתר לבקשתו, התיישב וביאר לו את דברי הגמרא במשך כ-15 דקות עד שהתיישבו הדברים על ליבו. עתה פנה הרב וקנין ויצא במהירות לכיון ביתו - אלא שאז נשמעה האזעקה והוא נאלץ לחזור לשיבה, שניות ספורות לפני שנשמע קול הפיצוץ האדיר שהחריד את כל האזור.

היה זה לפני עידן 'כיפת ברזל'. הטילים היו פוגעים במטרה בדרך כלל, וגורמים הרס רב ופגיעות בנפש. עם הישמע צפירת הארגעה יצא הרב וקנין לכיון ביתו, ובעוברו על ציר בני ברית התברר לו גודל הנס שאירע עמו.

אם לא היה נעתר לאותו בחור וגומל עמו חסד, מי יודע מה היה קורה, רחמנא לצלן...

(הרב פנחס זרביב שליט"א, 'למעשה')

יום שני ב' בטבת ה'תשס"ט. מעט אחרי השעה 9:00 בערב נשמעה אזעקה ברחבי העיר אשדוד, ומיד לאחר מכן פגע טיל גראד ליד תחנת אוטובוס ברחוב שדרות בני ברית פינת יצחק הנשיא. גב' שטרית, אם לארבעה, יצאה ממכוניתה כדי לתפוס מחסה ואז ספגה פגיעה קשה. אחותה נותרה מאחור ונפצעה קל. שתי אחיות שנסעו ברכב שעבר במקום, נפגעו, אחת באורח אנוש והשנייה באורח קשה. שלושה בני אדם נוספים שהיו במקום נפצעו באורח קל. כל הפצועים פונו לבית החולים, שם נקבע מותה של אחת הפצועות, הי"ד.

והיה עוד אחד שהיה אמור לעבור בדיוק אותו מקום, בדיוק באותה שעה ובדיוק באותו רגע...

הרב מאיר שלום וקנין שליט"א, נהג לצאת בכל ערב מהשיבה בה לימד בערך בשעה 8:45, ולאחר רבע שעה של צעידה בקצב מהיר וקבוע, היה חולף ליד תחנת האוטובוס הזאת, ברחוב שדרות בני ברית פינת יצחק הנשיא. למחרת נפילת הטיל, כאשר יצא מהשיבה בשעה הקבועה הוא בדק שוב את הדברים, וכשחלף במקום הביט בשעונו - ואכן, היה זה בדיוק באותו רגע של נפילת הטיל אמש. לא לחינם, כאשר שמעה רעייתו על נפילת הטיל מיהרה להתקשר אליו. היא ידעה שהוא אמור לעבור שם באותם רגעים, וכשלא הצליחה להשיגו נבהלה מאוד, כי היתה בטוחה שקרה לו משהו.

יהלומים מגדולי ישראל

"כילדים, כשהיו דברים שמאוד רצינו ואבא התנגד לכך, לפעמים היינו הזלכים לסבא, לסטייפלער. לא תמיד הוא הסכים, אבל כשהוא או סבתא הסכימו ואמרו לאבא - בו ברגע זה היה נהפך אצלו לדבר שלכתחילה, כביכול הוא מעולם לא חשב אחרת"

וגם: מי בחר את שמות הילדים והספרים של מרן הגר"ח שליט"א? | הרה"ג רבי גדליה הוניסברג שליט"א במאמר מיוחד - ראשון בסדרה - על כיבוד ההורים המופלא של מרן שר התורה שליט"א | מתוך מגזין 'במה'

גם בספרו 'שיח השדה', בציוני המקורות שכתב לספר 'אורחות חיים' להרא"ש, בהם הוא מביא מקורות מדברי חז"ל על כל מילה מדברי הרא"ש. הרא"ש כותב שם באות נ"ו בנושא כיבוד אב ואם: "וכבדם כפי יכולתך כל ימיהם". מרן שליט"א מציין שם

השבוע נעסוק בדברים שזכיתי לדבר עם רבינו שליט"א, וגם מדברים שראיתי וכן בני הבית ראו, והותירו אותנו המומים - כל מיני דקויות בעניין כיבוד אב ואם. רבינו שליט"א ציטט לי היום 'תנא דבי אליהו', שאותו הביא

והוסיף בנו הגאון רבי יצחק שאול שליט"א: "אבא היה ממתין שסבא יסיים להתפלל שחרית והיה מקפל לו את התפילין. לא פעם שמעתי את סבא אומר לאבא: 'אני מחפש באיזה מקום ר' ישעיה מדבר על נושא פלוני' (מרון הסטייפלער היה קורא לגיסו מרון החזון איש - 'ר' ישעיה"). רבינו שליט"א היה הולך לארון, מוציא כרך של החזון איש ומביא לסבא.

דבר נוסף מעניין מאוד, שעל אף שהוא מפורסם ראוי להביאו שוב: רבי משה כהן היה שכן של הסטייפלער, והוא מספר את הסיפור הבא כפי שהוא עצמו ראה: יום אחד נכנסה אחת מנכדותיו של מרון הסטייפלער ואמרה: "לחיים כואב הגב". הסטייפלער חשב שלבנו רבינו שליט"א כואב הגב. הוא נטל את המקל, הלך לביתו של מרון ואמר לו: "בוא תשכב במיטה". באופן נורמלי, כשקורה דבר כזה האדם שואל: מה קרה? כך באמצע היום... אבל רבינו שליט"א לא אמר מילה ונשכב במיטה. הסטייפלער לקח שמן, מרח על גבו ואמר לו: "תשכב כך עד הבוקר ויעבור הכאב". כשחזר מרון הסטייפלער לביתו התברר לו שנכדתו התכוונה לבעלה, הגאון הגדול רבי חיים קלופט שליט"א ראש ישיבת "קהילות יעקב"... הסטייפלער נורא צחק אז ואמר: "חיים שלי עוד עלול לשכב כך עד הבוקר"... הוא הלך שוב לביתו של רבינו ואמר לו: "אתה יכול לקום" - ורבינו קם בלא אומר ודברים ובלי לשאול כלום.

עד היום, רבינו שליט"א לא שאל מה אבא רצה ממני, למה אמר לי לשכב, למה מרון עלי שמן, ולמה הורה לי לשכב עד הבוקר. דיברתי על כך עם רבינו שליט"א כמה פעמים, והוא חיך מאוד ואמר: "לא זוכר, לא יודע"...

מרון הסטייפלער זיע"א נפטר בליל שבת. עד אחרי הבדלה רבינו שליט"א לא הוריד דמעה, הרי בשבת אסור לבכות. מיד כשסיים הבדלה אמר: "אי אפשר להאמין!" (שאבא לא פה) ופרץ בבכי שכזה, שהקירות רעדו. לאחר מכן נשאר לישון ברשב"ם 10. את המשכו של הסיפור אני יודע מתוך הבית, מהגאון רבי משה ברזם שליט"א שאמר לי: "איזה בכיות היו שם כל הלילה. לרגע אחד נראה שנהיה שקט, ומיד פרץ רבינו שליט"א שוב בבכיות נוראיות. זה היה ממש כמו גלי הים הבאים ומתפרצים שוב ושוב, כך עד הבוקר", אז התקיימה ההלוויה. הוסיף וסיפר לי הגאון רבי משה שליט"א, שאחרי שאמו של רבינו שליט"א נפטרה, בכה רבינו כילד הבוכה על אמו. הכל חלק מכיבוד אב ואם המופלג שהיה לו.

(הביא לדפוס: הרב ישראל קוטלר. מתוך מגזין 'במה' - 121)

ל'תנא דבי אליהו' הכותב: "כל המבקש ימים ושנים ועושר וכבוד וחיים ארוכים בעולם הזה ולעולם הבא, חיים שאין להם סוף וקץ ותכלית, יעשה את רצון אביו ואמו". לאחר מכן ציטט את הלשון: "ואין הקב"ה מבקש מן האדם רק שיכבד אביו ואימו".

דבר שמאוד תפס את רבינו שליט"א, ותמיד הוא חוזר ומספר על כך בהתפעלות, הוא, שכאשר סבתו מצד אמו (אמו של דודו ורבו המובהק מרון החזון איש זיע"א) התגוררה בבני ברק ומרון החזון איש גר בקרבתה, היה עולה מדי יום לביתה ומשוחח עמה בערך כמחצית השעה. ועל מה היה משוחח עם אמו? - מה היה בקוסובה וכדומה, וכל מיני דברים בעניני דעלמא...

מרון שליט"א אמר לי: "כשהייתי צעיר וראיתי את זה, לא הבנתי מה החזון איש לוקח את הזמן היקר שלו, ומקדיש אותו לדבר עם אמא שלו, לכאורה בדברים של מה בכך. אבל אחרי זה, כשגדלתי הבנתי, ידעתי מה זה המושג של כיבוד אב ואם. כזו מצוה גדולה. החזון איש ראה להקדיש לזה זמן לשוחח עם האמא".

סיפרתי את הדברים לרבינו מרון הגרא"ל שטינמן זצוק"ל, שהגיב בהתפעלות ואמר לי: "אתה מבין מה כתוב פה בסיפור? אתה יודע מה זה חצי שעה של החזון איש? זה סעיף קטן בחזון איש! לומדים מכאן מה זה המושג של כיבוד אב ואם. החזון איש הקדיש כל יום סעיף קטן בחזו"א בזמן שדיבר עם אמו, בשביל מצוות כיבוד אב ואם!".

מספר בנו של רבינו, הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א: "המושגים של אבא שלי בכיבוד אב ואם, אי אפשר לתאר כלל. הוא סיפר לי מספר פעמים: 'את כל השמות של הילדים, ואת כל השמות של הספרים שלי - הכל שאלתי את ההורים, אבא ואמא. כשרצינו לקרוא לילד שם או לספר שהוצאתי, שאלתי את ההורים, ומה שהם אמרו זה מה שעשיתי'".

עוד מספר בנו הגאון רבי יצחק שאול: "לא הייתה פעם אחת שאבא יצא מהעיר לפני שהלך לבקש ברכה מאביו, מרון הסטייפלער".

עוד סיפר: "כל השנים כשהיינו כילדים רוצים משהו בבית, ואבא אחז שלא צריך את זה מכל סיבה שלא תהא, אז אם היינו מאוד מאוד רוצים ולא יכולים להתאפק, היינו הולכים לסבא, לסטייפלער. כמובן לא לכל דבר הוא היה מסכים, אבל כשהוא הסכים למה שביקשנו, או שסבתא הסכימה, והם אמרו לאבא - באותו רגע הוא ביטל את דעתו. זה לא היה הסכמה של 'אין ברירה'. שהוא בעצם לא רוצה, אבל כך ביקשו אביו ואמו. אלא באותו הרגע זה היה נהפך אצלו לדבר של לכתחילה, כביכול מעולם לא אמר כלל משהו אחר".

שמעתי ממרון שליט"א, שכאשר אמו הייתה חיה, היה הולך לבקרה בביתה מדי יום. לאחר שנפטרה המשיך ללכת לאביו הסטייפלער יום יום עד יום פטירתו, אני זוכר זאת.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

ישנם כאלו שאינם מבינים. מדוע להתעקש על השארת מערכת החינוך החרדית פתוחה? האם כל-כך קשה להבין שיש פה מגפה? למה לא ממהרים להחליט על סגירה וזהו?

Yossi Zelig/Flash90

בלי מוסדות חינוך זו לא אותה קורונה - זו כבר מוטציה אחרת | הרב יהושע כהן מביא זווית חדשה ומרעננת על השאלה המוכרת

עוד שפרעה בריא ולא שוחט תינוקות, אין ספק שהעבודה בפרך קשה מאד, "בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה", אבל עדיין יש להורים כח לסבול, כי כשיש ילדים, יש 'דור המשך', אז מוכנים לסבול בשבילם בשקט את כל הקושי. אבל כשמלך מצרים נצטרע, כשפרעה בא ושוחט שלוש מאות תינוקות בכל יום, וכבר אין ילדים ואין את 'דור המשך' - ממילא העבודה נעשתה קשה ומפרכת יותר. כבר אין כח לקום וללכת לעבוד. אין בשביל מי. וזה שאומר הפסוק "ויאנחו בני ישראל מן העבודה". כי כשפרעה הורג להם את הילדים, אז גם העבודה הקשה שהם די התרגלו אליה וספגו אותה בשקט - הוכבדה ונעשתה קשה הרבה יותר. כי הילדים הם העתיד.

"תחליט מה שאתה רוצה", אמר הרב. "כמובן אי אפשר להשוות בין גלות מצרים הנוראה לקורונה, אבל לעולם-לעולם אסור לשכוח את חשיבותו ונחיצותו של חינוך הילדים בדרך ישראל סבא, שזהו בעצם העתיד של עם ישראל כולו".

רבים שואלים מדוע? מה הטעם להתעקש על השארת מערכת החינוך החרדית פתוחה? האם כל-כך קשה להבין שיש פה מגפה? למה לא ממהרים להחליט על סגירה וזהו? לכאורה שאלה טובה. אבל לאור האמור, נראה שיש פה זווית חדשה שיכולה לתת לנו תשובה טובה לשאלה זו. נכון שיש פה מגפה, אף אחד לא מתכחש לכך. אבל הענין הוא, שהחינוך חשוב לנו כל כך, עד כדי כך שמגפת הקורונה בלי מוסדות חינוך היא פשוט לא אותה מגפה. זו מוטציה אחרת, הרבה יותר קשה ומסוכנת. הקורונה הופכת לקריטית וחמורה פי כמה כשאין אפשרות לשלוח את הילדים לבתי החינוך ולתלמודי התורה - כור ההיתוך של עם ישראל.

מרדכי (שם בדוי לאדם אמיתי) החליט שהוא לא מחכה שתצא הכרזה על 'סגר'. הוא לא שולח את הילדים שלו לבתי הספר כבר מהיום! מה הוא צריך את כל הבלגן הזה, בידוד לא בידוד. חכם עיניו בראשו. עדיף שהילדים ישארו בבית כמה ימים אבל אחר כך יחסוך מעצמו כאב ראש (תרתי משמע).

סך הכל טענה שנשמעת מאוד סבירה והגיונית, אבל הוא לא רוצה להחליט על דעת עצמו, הוא עדיין צעיר ומבין שלפעמים הוא לא יודע ולא רואה את התמונה המלאה. הוא ניגש למורו ורבו (הגאון הרב רפאל כהן שליט"א מצפת - אם זה חשוב), ושאל אותו כדת מה לעשות.

"זו שאלה מאד קשה", אמר הרב, ופתח את חומש שמות 'חזון אליהו' שבהוצאתו, שהיה מונח לפניו. הוא החל לקרוא מתוכו את הפסוק הבא מתוך הפרשה שקראנו אתמול בפרשת שמות: "ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים, ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שוועתם אל האלוקים מן העבודה" (שמות ב, כג). התורה מספרת שבשעה שבני ישראל היו משועבדים במצרים, היה שלב שפרעה מלך מצרים מת, וזה גרם שבני ישראל נאנחו מן העבודה.

והשאלה כה מתבקשת - מה הקשר בין תחילת הפסוק לסופו? למה נאנחו בני ישראל? הרי אדרבא, אם פרעה מת, הם צריכים לשמוח כל כך שהוא מת ולא לזעוק ולהיאנח יותר?

רש"י במקום מביא מהמדרש (שמו"ר א, לד), שפרעה לא מת ממש, אלא נצטרע, והיה שוחט תינוקות ישראל ורוחץ בדמם. אבל עדיין השאלה נשאלת - בסגנון אחר - כי אם אכן כוונת הכתוב שפרעה לא מת אלא רק נצטרע, מדוע מדגיש הפסוק ואומר: "ויאנחו בני ישראל - מן העבודה", היה צריך לומר "ויאנחו בני ישראל משחיטת התינוקות"?

התשובה לכך נעוצה ביסוד גדול מאד, אמר הרב כהן. כל

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כשיצא הרופא מחדרו של הרבי מסאדיגורה, היה נשמע ממנו כי אין עוד שום אפשרות בדרך הטבע שיתרפא. אולם אחיו, הרבי משטפנשט, לא שעה כלל לדברי הרופא אלא פנה לסובבים אותו וסיפר...

אם הקב"ה ירצה - מחר יהיה יום שני

חזר ונכנס להרה"ק זי"ע ואמר: "ס'איז שוין מחויב טאג צו ווערין" - כבר חייב כעת השחר לעלות. כשכוונתו, שלכאורה ממש כעת אמור השחר להאיר.

כששמע ממנו הרה"ק זי"ע את הביטוי 'מחויב', נתרגש ואמר: "מה זה מחויב?! אם השי"ת יצווה שיהיה יום - יהיה יום, ואם לא יצווה שיהיה יום - אזי לא יהיה יום".

סיים רבינו אדה"ז משטפנשט זי"ע ואמר: "מאחר שאנו רואים שאצל הצדיקים הגדולים אפילו דברים שנחשבים בוודאי לדרך הטבע - אצלם זה נחשב שלא כדרך הטבע. אם כן גם להיפך, מה שנחשב שלא כדרך הטבע, יכול להיות אצלם דרך הטבע. ואם כן אין בדבריו של הרופא כלום.

ואכן כעבור שעה קלה השתפר מאוד מצבו של הרבי מסאדיגורה.

(ע"פ 'אמונת אמת' - שטפנשט עמוד קנ"ב, הובא בגיליון 'באר בשדה')

בעת חוליו של האדמו"ר הזקן מסאדיגורה זי"ע אחרי שנשתחרר ממאסר, באו אחיו הקדושים לסאדיגורה לבקרו, ביניהם רבינו אדמו"ר הזקן משטפנשט זי"ע. בעת ביקורו היה נוכח באחת הפעמים שהרופא הגדול שטיפל בו הגיע לבקרו.

כשיצא הרופא מחדרו של הרבי היה נשמע ממנו כי אין עוד שום אפשרות - בדרך הטבע - שיתרפא. אולם רבינו אדמו"ר הזקן משטפנשט לא שעה כלל לדברי הרופא, אלא פנה לאלה שסבבוהו באותה שעה ואמר:

הרה"ק רבי ועלוולע מטשערניסטרעה אמר יום אחד למשמשו לפנות בוקר [וי"א שהיה זה הרה"ק רבי וואלף מזיטאמיר זי"ע, שאמר לתלמידו ומשמשו הנאמן רבי שניאור ז"ל] שייצא לחוץ לראות אם כבר האיר השחר.

יצא המשמש, אך לא הבחין אם באמת כבר עלה השחר או לא, אבל היה משוכנע שברגעים אלו ודאי עומד כבר להאיר השחר.

שיג ושיח - באדיבות 'ארחות ישר'

יהודי תושב חו"ל נכנס למרן שליט"א ובפיו שאלה - "האם ייתכן שהסיבה לקשיים שיש לי בחיים היא משום שאני נותן לצדקה יותר מחומש?"

הוראות, הדרכות ומעשים ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, אשר נרשמו ע"י נכדו נאמן ביתו הרה"ג ר' אריה קניבסקי שליט"א

מרן שליט"א את הטענה ואמר: "וכי זה קטרוג?! אדרבה! זו זכות! ואם באמת יש לך את היכולת לתת ברווח יותר מחומש, יש היתר לזה, כמו שכותב החפץ החיים בספרו 'אהבת חסד', ואתה יכול להמשיך לתת יותר מחומש".

[וכן כותב מרן שליט"א בספרו 'דרך אמונה' (פ"ז מהלכות מתנות עניים סעיף כ"ד): "משמע שאם יד הנותן משגת, חייב ליתן אפי' יותר מחומש. ואע"ג שאסור לבזבז לצדקה יותר מחומש וכו', ס"ל לרבנו שאם קיימי עניים לפניו וידו משגת מותר ליתן אפי' יותר מחומש, ובלבד שלא יבזבז כל נכסיו ויהי בעצמו עני, שזה אסור. וכן דעת הגר"א. ודוקא אם ידו משגת ברווח, אבל אם יצטרך לדחוק את עצמו אין חייב לבזבז יותר מחומש" וכו'.

(התפרסם ב'טליושר' 6881* - קו התוכן של ארגון 'ארחות ישר')

נכנס אל מרן שליט"א תושב חו"ל ובפיו שאלה: נוהג הוא לתת צדקה בסכומים גדולים במשך שנים רבות, הרבה יותר ממעשר ואף יותר מחומש. לדבריו נותן הוא כארבעים אחוז מהרווחים לצדקה. ויש שאמרו לו שאין ראוי לעשות כך. האם נכון הדבר? - שאל את מרן. ומרן השיב לו, שאכן כך נאמר בגמרא (כתובות נ' ע"א) "המבזבז [לצדקה] אל יבזבז יותר מחומש", וע"כ אין לתת יותר מחמישית [עשרים אחוז] מהרווחים.

אלא שהשואל המשיך ואמר: הענין הוא שיש לי מספיק כסף לעצמי, לא חסר לי כלום ב"ה, אולם מכיון שיש לי ילד חולה ועוד צרות בבית, חושש אני שמא הסכומים הגדולים שאני נותן לצדקה הם קטרוג עלי, מכיון שיש בזה "גאוונה" מסוימת, כאילו אני 'מסודר' בחיים, ושמא זה גורם לי את הצרות?

"יהי רצון מלפניך, שכשם ששמרתני עד עתה שלא אחלה בקורונה, כן תשמרני שלא אחלה בעתיד" - האם נכון לבקש בנוסח זה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

נדבכת, ונמצא שזו תפילת שוא?.

תשובה: מנהג יפה נוהג דוד, ובודאי מי שהוא בריא, אם אין לו ריעותא לחוש שנדבק, הרי הוא בחזקת שלא נדבק והשי"ת ימשיך בריאותו. וראוי להוסיף בבקשה זו הן על עצמו והן על כל עם ישראל, שישמרנו השי"ת מכל נגע ומחלה, והעיקר מבהלת המגיפה. שפעמים הבידוד והבהלה שמסביב קשים יותר מהנגיף בעצמו. והשי"ת יגאלנו ויושיענו בישועה אמיתית במהרה בימינו. אמן.

שאלה: דוד קבל עצמו בזמן מגפת הקורונה שבכל יום שהוא קם והוא מרגיש בריא, לאחר אמירת 'מודה אני' יוסיף הודיה מיוחדת להשי"ת בלשון זו: "מודה אני לפניך שלא חליתי בקורונה, וכשם שעד עתה שמרת עלי כן תשמרני שלא אחלה ולא אכנס לבידוד מחמת הסובבים אותי".

אמר לו יוסי חברו: "איך אתה מודה על שאין לך קורונה? הרי יש אנשים שנדבקו ועדיין לא מרגישים זאת עד כמה ימים לאחר מכן. אם כן, בשעה שאתה מודה ומבקש שלא תחלה, ייתכן שכבר

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

"הם שמעו שהוא ה'שפיין' של הישיבה, אבל אני יודע שהוא בחור די בינוני... מה עלי לענות להם?"

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

התורה שיש במשודך, אין לגלות לשואל, דאיהו דאפסיד אנפשיה, שהיה לו להוליכו אצל בעלי תורה שינסו את כח חכמתו וידעתו עד היכן מגעת... ומדלא עשה כן נתרצה בדבר. וב'באר מים חיים' מוסיף רבנו, שהבוחנים צריכים לברור את תשובתם היטב על פי ענין השידוך, עד איזה גבול צריכה באמת להגיע ידיעתו בתורה, ושלא יגדילו את חסרון ידיעתו יותר ממה שהוא.

ב'ביאורים ומוספים' מביאים בענין זה את דעת הגר"י פיישר, שכשמבררים על בחור בינוני אם הוא מצויין ביותר, וידוע שהמבררים הם אנשים פשוטים ובחור זה הוא שידוך טוב עבורם, ושמה שהם מחפשים הוא למעלה ממעמדם ודרגתם, אסור לפרט להם שבחור זה אינו מצויין. וכן דעת הגר"נ קרליץ, והוסיף שאם האדם שמבררים אצלו אינו מכיר את השואל, ולכן אינו יכול לענות לו כפי שמתאים לו, יתכן שהעצה היא לענות באופן כללי. ומאידך, במקרה הפוך, כאשר רואה הנשאל שהבחור כלל אינו תואם לרמה שמחפש הצד השני, כתבו כמה פוסקים שעליו להניח שהבחורים שאצלם ביררו לא אמרו את האמת, ומצווה עליו לגלות את האמת לצד הכלה.

חלק הכללים של הלכות רכילות ב'חפץ חיים' מסתיים מכלל ט' ומשם מתחיל חלק הציורים, בו מתאר רבנו ה'חפץ חיים' תרחישים מצויים בחיי היום יום ומפרט את הדין בהם.

הציור השלישי עוסק בשידוכים - שאלות בנושאים אלו דורשות בירור עמוק ורציני, ובמקרה הצורך יש לעיין היטב במקורות ולהיוועץ במורה הוראה. כאן נזכר קווים כלליים בלבד העולים מדברי ה'חפץ חיים', ונביא בקצרה כמה נידונים מבין רבים המובאים ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו'.

ה'חפץ חיים' כותב כי אסור לומר שום חסרון על משודך, מלבד אם מדובר ב"חסרונות עצומים". הגדרת "חסרונות עצומים" היא - או חולי פנימי נסתר שאם המחותר היה יודע ממנו לא היה מתרצה לשידוך, או אפיקורסות. וכאמור, במקרים כאלו יש לעיין היטב ולהיוועץ במורה הוראה. מלבד חסרונות אלו אין לומר כל גנאי על המשודך, וב'ביאורים ומוספים' מובא כי ב'תשובות והנהגות' הסתפק לגבי מקרה שהנשאל הוא קרוב משפחה שסומכים עליו, האם מותר לו לספר גם גנאי פחות חמור, מדין 'מבשרך על תתעלם'. ומוסיף ה'חפץ חיים', כי אם החיסרון הוא מצד מיעוט חכמת

מדוע שקל בדעתו המגיד-מישרים רבי שלום שבדרון זצ"ל להפסיק את דרשותיו?

פסחים דף נ

שמתוך שלא לשמה בא לשמה

רבי שלום שבדרון זצ"ל שפעם נכנס בו הרהור מחשבה, שכדי שיהיה ראוי לדרוש ולהטיף ברבים צריך שהוא עצמו יהיה נקי דעת ובר לבב, שלא יתערבב בדרשות שלו שום רגש זר, שום נגיעה של כבוד וגאווה. ומי יודע, אולי חסר בנקיות שלו, אולי חסר משהו ב'לשמה'. הגיעו הדברים לידי כך שהוא חשב בדעתו להפסיק לגמרי את דרשותיו.

שמע על כך חסיד גור נכבד, אחד ממכריו של רבי שלום. אמר לו אותו חסיד את דברי הגמרא 'לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה', והוסיף כי שמע בשם אחד הגדולים שפירש כך: גם אם אתה עצמך עושה זאת שלא לשמה. אבל אם מתוך שלא לשמה יבוא לשמה, דהיינו, שתגרום לשני שיבוא מזה לידי לשמה, על כך אמרו 'לעולם יעסוק אדם'.

פנה החסיד ואמר לרבי שלום: 'גם אם אתה חושש על עצמך שאולי חסר לך ב'לשמה', עליך לדעת, שאם אפילו יהודי אחד יתחזק מדרשותיך ויתעורר על ידך לעבוד את ה' לשמה, די בכך כדי לחייב אותך למסור את דרשותיך ברבים.

בספר 'כמוצא שלל רב' (במדבר עמ' שכב) מבאר את דברי גמרא האלו שנשנו גם במסכת סנהדרין (קה): בתוספת ראייה: "אמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצווה, אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. שבשכר ארבעים ושתיים קרבנות שהקריב בלק זכה ויצאה ממנו רות".

באחת מתשובותיו, למד הגאון רבי נפתלי צבי יהודה ברלין - הנצי"ב מואלז'ין (שו"ת משיב דבר ח"א סי' מד), ממאמר חז"ל זה, דיוק מעניין. ידוע מאמר חז"ל 'לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה', ורגיל העולם לפרש שהכוונה היא שבסוף ילמד לשמה, ואם זהו הפירוש, הרי אדם שכל למודו יהיה שלא לשמה - אינו עולה לרצון. אולם מן המאמר שלפנינו עולה ביאור שונה: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, כלומר: שהוא זוכה שייצא ממנו דור שהוא יעשה לשמה, כשם שבלק הקריב ארבעים ושתיים קרבנות, ובודאי עשה זאת שלא לשמה כלל, ואף על פי כן זכה שבשכר זאת יצאה ממנה רות, והיא עשתה לשמה.

הגאון ר' ראובן קרלנשטיין מספר על המגיד מישרים הנודע

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 2/10

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב **אליה אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מה התירו בירושלים בפורים שנת תשמ"ו?

Corinna Kern/Flashar

חכם לענין זה. ויש אומרים שאף בדורותינו יש מי שנחשב כתלמיד חכם לענין זה, ובפרט אם הוא גדול הדור. ובדומה לכך, התירו בירושלים עיר הקודש, בפורים שנת תשמ"ו, להספיד את מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בשעת הלוייתו, למרות שיום הפורים אסור בהספד.

[שו"ע תקמו, א, משנ"ב א, שעה"צ ד, וביה"ל ד"ה שמותר; ביאורים ומוספים דרשו, 1 ו'16]

אסור לשאת הספד על המת בחול המועד. ואין להשהות את מיטת המת במקום שבו רגילים להספיד את המתים, וכגון בבית ההלוויות, כדי שלא יגרורו' להספידו. וכן אין להוציאו לקבורה עד שכל צורכי הקבורה מוכנים, והקבר חפור ומוכן לקבורה.

ותלמיד חכם - מעיקר הדין מותר להספידו בחול המועד, אלא שכתבו הפוסקים שבדורות האחרונים אין מי שנחשב כתלמיד

מדוע אסור להספיד בתוך שלושים יום לחג?

אולם, מי שמת בתוך שלושים יום לחג, מותר להספידו, כיון שבלאו הכי קיימת בלב המתאבלים עליו מרירות מחמת מיתתו, וההספד אינו יוצר מרירות חדשה.

ומדברי המשנה ברורה נראה, שבחודש אלול מותר להספיד אף בחציו השני, שהוא בתוך שלשים יום לסוכות; ויש שכתבו שראוי להימנע מכך.

[שו"ע תקמו, ג, משנ"ב ב-ד, ושעה"צ ד; ביאורים ומוספים דרשו, 3, 4 ו'11]

במשך שלושים הימים שלפני פסח, שבועות, וסוכות, אסור להספיד אדם שמת למעלה משלושים יום לפני החג. וטעם האיסור, משום שכאשר מספידים את המת, מעוררים מחדש את האבילות; ואם יעשו זאת בתוך שלושים יום לחג, תישאר מרירות האבילות בלב המתאבלים עליו גם בחג עצמו, כיון שעד שלושים יום נותרת המרירות בלב; והתורה אמרה: "וְשִׁמְחֶתָּ בְּחַגְךָ".

האם מותר לתקן 'משקפי שמש' בחול המועד?

בפעילותם ללא המשקפיים; 'משקפי שמש', למי שהחשיפה לשמש עלולה להזיק לעיניו; מכשירי שמיעה; וכן מכשירי חימום, כאשר מזג האוויר מחייב זאת.

אולם, משקפי ראייה לבעלי מספר נמוך, שפעילותם תקינה גם ללא המשקפיים, או משקפי שמש שנועדו להגנה בעלמא מסינוור קרני השמש - אין דינם כאוכל נפש.

[שו"ע תקמו, ה, משנ"ב יב-יז, וביה"ל ד"ה כל; ביאורים ומוספים דרשו, 9]

כפי שלמדנו בעבר, מלאכת אוכל נפש מותרת בחול המועד; וישנם מצורכי הגוף שדינם כאוכל נפש, ומותר לעשות מלאכה בחול המועד לצרכים אלו, גם באופן של 'מעשה אומן', ואף כשהדבר כרוך בטירחה רבה.

וחלק מצורכי הגוף הללו, הם: קוסמטיקה לנשים, (בהגבלות מסוימות); משקפי ראייה לבעלי 'מספר' גבוה, שמתקשים מאוד

* הנישואין אסורים בחול המועד, משום ש'אין מערבים שמחה בשמחה', ומטעמים נוספים. ויש אומרים שעריכת נישואין יחד עם סעודה, אסורה מדאורייתא.
* יש אומרים, שאסור לערוך מסיבת 'תנאים' בחול המועד; ולדעת אחרונים רבים, מותר. ואף לדעת המחמירים, האיסור הוא רק כאשר מסיבת התנאים היא סעודת פת.
* מן הדין, מותר לאדם להשיא אף שנים מילדיו באותו היום, אך על פי צוואת רבי יהודה החסיד נהגו שלא לעשות כן, בין בשני בנים, בין בשתי בנות, ובין בבן ובת.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

הילד פחד מאביו והכניס את התקע בשבת...

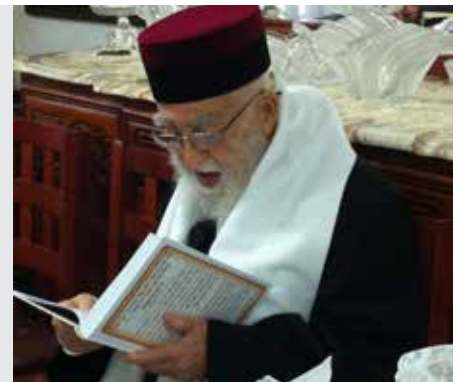

החשמלית לתקע בערב שבת, ושכח לעשות כן, ונזכר בשבת, ומתוך פחדו מאביו, הכניס הילד את התקע בשבת באין רואים. ונחלקו הפוסקים: יש שהורה שהרי זה כאילו עשה את המלאכה לצורך עצמו, כדי להינצל מכעסו של אביו; ויש אומרים שכיון שאין בו דעת, ועשה כן מחמת ציווי של אביו, הרי זה נחשב שעשה לצורך אביו.
[ביאורים ומוספים דרשו תקטו, 30; בהרחבה ע"פ המקור]

שוטה או קטן שעשו מלאכה בשבת - אם עשאוה לצורך עצמו, מותר ליהנות ממנה אף בשבת; ואם עשאוה לצורך ישראל אחר - אסור ליהנות ממנה בשבת, וכן לאחר השבת עד 'כדי שיעשה' (ראה לעיל). ואף אם הקטן יודע שאביו זקוק למלאכה פלונית - אם עשה את המלאכה לצורך עצמו, מותר ליהנות ממנה. ומעשה בילד שאביו ביקש ממנו להכניס את השקע של ה'פלטה'

הלוח היומי

כ"ז בטבת | רבי יהושע ב"ר רפאל עמרם מאמאן זצ"ל, אב"ד מרקש-מרזקו

יארצייט:

תכ"ב: רבי יוסף ב"ר שאול איסקפה זצ"ל, מרבני איזמיר-תורכיה, בעל ראש יוסף, עבודת משא.
תקע"ו: רבי אברהם חיים ב"ר גדליה זצ"ל, מזלוטשוב, בעל אורח לחיים ופרי חיים.
תקע"ז: רבי יעקב משה ב"ר יהודה עייאש זצ"ל, הראשל"צ ואב"ד באיטליה.
תרס"א: רבי הלל ב"ר יצחק פינקלר זצ"ל, האדמו"ר מראדושיץ.
תרח"צ: רבי שמואל דוד ב"ר אהרן צבי היימן זצ"ל, אב"ד דעווא, בעל זכרון שמואל.
תשל"ג: רבי ניסים ב"ר יצחק אינדיבו הכהן זצ"ל, אב"ד דמשק.
תשע"ג: רבי שלמה לייב ב"ר משה יצחק ברעוודא זצ"ל, מגיד מיישרים, בעל עמלה של תורה, איפה שלמה, ימי רצון, להודות ולהלל ועוד.
תשע"ח: רבי יהושע ב"ר רפאל עמרם מאמאן זצ"ל, אב"ד מרקש-מרזקו.

יארצייט הגאון רבי שלמה ליב ב"ר משה יצחק ברעוודה - בעל ה"איפה שלמה" ע"פ הגר"א

להתרגז על "בזק שלום..."!?

הגה"צ רבי שלמה ברעוודה אמר: לא די שיש אמונה בלב, אלא צריך לחיות באמונה. לדוגמא: אתה מתקשר למישהו והקו תפוס אתה מתרגז: "אוף..." על מי אתה מתרגז על "בזק שלום"? הרי יש בעל הבית לעולם! או אבא מבקש מבנו כוס מים, הילד מביא ושופך אותה בטעות על אביו, והאב צועק "אההה..." מה הכעס, כל מה שקורה לנו זה מן השמים!

(שיחות הגר"ש ברעוודה - מאת ה' היתה זאת עמ' 4)

נשתדל לחיות באמונה שכל דבר ודבר שקורה לנו, הוא מאת השי"ת ולא נתרגז כאשר דברים אינם מתרחשים כפי רצוננו

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il